

Światło w tunelu. Szansa na trwałe wyrwanie ze stagnacji

ANNA
PAWŁOWSKA

Wojewódzki Urząd Pracy
w Gdańsku

Od kilku miesięcy polska gospodarka wykazywała objawy marazmu. Według GUS produkt krajowy brutto w drugim kwartale br. zmniejszył się realnie o 0,6% rok do roku i był to najgorszy wynik w tym roku. Jakkolwiek trzeci kwartał br. przyniósł wreszcie poprawę wyników produkcji, to nadal nie osiągnano tak korzystnych efektów, jak przed rokiem. Stagnacja gospodarcza rozgościła się w naszym kraju i odwrócenie trendów światowych nie spowodowało jak dotąd wyraźnego przełamania sytuacji w Polsce i w naszym regionie.

Gospodarka lekko rośnie, ale jest wiele trudności

Mimo, że pod koniec września Komisja Europejska nieco skorygowała prognozy wzrostu gospodarczego na 2023 rok, to nasz kraj znajduje się poniżej średniej. Przeciętnie PKB w Unii Europejskiej ma wzrosnąć o 0,8 proc, a w Polsce o 0,5 proc. Podobna pod względem terytorialno - ludnościowym Hiszpania ma osiągnąć w tym roku wzrost około 2,2 proc. Niepokoi też fakt, że nasz główny partner handlowy, jakim są Niemcy, może odnotować w 2023 roku spadek PKB o -0,4 proc., a zatem wymiana międzynarodowa może być trudniejsza niż do tej pory. Dodatkowo na naszą pozycję konkurencyjną w Niemczech negatywnie wpłyną nowe regulacje transportowe, podnoszące opłaty za przewozy autostradami.

Wzrost optymizmu na najbliższe miesiące

Wrześniowy odczyt wskaźnika PMI (Purchasing Managers' Index)

dla polskiego przemysłu wyniósł 43,9 pkt i był to najwyższy poziom od trzech miesięcy, co oznacza, że tempo spadku aktywności ekonomicznej w sektorze wytwórczym uległo spowolnieniu, a wybiegający w przyszłość wskaźnik przyszłej produkcji odnotował najlepszą 12-miesięczną prognozę od marca br. Jednakże dopiero odczyty powyżej 50 pkt będą sygnalizowały poprawę koniunktury w polskim przemyśle. Ponadto w trzecim kwartale obecnego roku lekka poprawa wskaźników produkcyjnych w kraju, jak i Pomorskiem, wpłynęła na wzrost optymizmu w ocenach rozwoju ekonomicznego naszego kraju w nadchodzącym roku. Na 2024 rok prognozowany jest powrót Polski na ścieżkę wzrostu gospodarczego (wzrost PKB o około 2,7 proc). Możliwe jest, że Niemcy także odnotują niewielki wzrost gospodarczy, co powinno pozytywnie oddziaływać na warunki polskiego eksportu do tego kraju.

Poprawa nastrojów konsumentów, choć nadal dominują pesymiści

Badania koniunktury konsumenckiej wskazały na poprawę bieżących oraz przyszłych nastrojów w stosunku do poprzednich okresów. Bieżący wskaźnik ufności konsumenckiej (BWUK), który syntetycznie opisuje obecne tendencje konsumpcji indywidualnej osiągnął najwyższy poziom od października 2021 r., chociaż nadal ma on ujemną wartość. Trend stopniowej poprawy bieżących nastrojów konsumentów w październiku tego roku jest zatem zauważalny. Poprawił się także wyprzedzający wskaźnik ufności konsumenckiej (WWUK), osiągając wartość minus 8,1. Przed rokiem wynosił on minus 35,7, zatem obecnie wyraźnie obniżył się udział konsumentów, pesymistycznie patrzących na zmiany gospodarki w najbliższym czasie.

Stabilna sytuacja na rynku pracy. Niski poziom bezrobocia, ale niewielkie zasoby kadrowe

Spowolnienie gospodarcze złagodziło problemy związane z brakiem pracowników o poszukiwanych przez pracodawców kwalifikacjach zarówno na polskim, jak i pomorskim rynku pracy. Wskaźnik Rynku Pracy (WRP) informujący z wyprzedzeniem o przyszłych zmianach wielkości bezrobocia nie zmienił się we wrześniu 2023 r. i wszystko wskazuje na to, że za miesiąc październik przyjmie on podobne wartości.

Na stabilnym, niskim poziomie kształtuje się bezrobocie zarówno w kraju, jak i w województwie pomorskim. We wrześniu br. stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce wyniosła 5,0% (w Pomorskiem 4,6%). Zarejestrowani bezrobotni nie są na ogół dla pracodawców dobrym rezerwuarem pracy ze względu na niskie kwalifikacje oraz niewielką motywację do ich podnoszenia.

Stagnacja gospodarcza jednakże zmniejszyła napływ ofert pracy, co jest widoczne już od wiosny ubiegłego roku. We wrześniu br., według danych systemu rekrutacyjnego Element dla organizacji Grant Thornton, pracodawcy na 50 największych portalach

rekrutacyjnych w Polsce opublikowali 257,3 tys. nowych ogłoszeń o pracę, czyli o 18% mniej niż przed rokiem, kiedy odnotowano ich 313,0 tys. Niepokojące jest to, że jest to najniższa wielkość z odczytów wrześniowych od rozpoczęcia badania w 2019 r.

W województwie pomorskim w trzecim kwartale 2023 r. nie odnotowano istotnych wahań w liczbie wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej zgłaszanych do powiatowych urzędów pracy (średnio w miesiącu było ich 8,5 tys.). Jednakże w okresie styczeń – wrzesień 2023 r. takich ofert pracy zgłoszono 68,8 tys., czyli o 6,1% mniej niż w tym samym okresie roku 2022 r., w którym było 73,3 tys. miejsc pracy.

Spadek wolnych miejsc pracy pojawiających się na rynku może być przesunięciem w czasie efektem wzrostu kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw.

Więcej podmiotów w gospodarce narodowej, ale także większy odsetek firm z zawieszoną działalnością

W trzecim kwartale br. utrzymywał się rosnący trend podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON. W końcu września 2023 r. w Polsce było zarejestrowanych 5,1 mln przedsiębiorców (więcej o 142,3 tys., 2,9% rok do roku), w tym w Pomorskiem 354,4 tys. (więcej o ponad 12,4 tys., 3,6% rok do roku). Jednakże niepokojącym zjawiskiem jest stale rosnący, choć powolnie, odsetek podmiotów, które zawiesiły swoją działalność. Na koniec trzeciego kwartału br. w kraju odsetek ten wyniósł 13,8% (12,6% na koniec trzeciego kwartału 2022 r.), ale w naszym regionie był wyższy i wyniósł 16,1% (15,0% w końcu września ub. r.). Wzrost zawieszonych działalności niż przed rokiem może być spowodowany zwiększeniem kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw, jak też spadkiem zamówień i dopiero poprawa sytuacji gospodarczej może odwrócić powyższy, negatywny trend.

Początek zmian w zakresie efektywności działalności gospodarczej

Trzeci kwartał 2023 roku przyniósł początek zmian w zakresie efektywności działalności gospodarczej. W październiku br. ponownie nieznacznie wzrósł wskaźnik ICI (Income Cost Index), obrazujący relacje wybranych kategorii przychodów z działalności gospodarczej do ponoszonych na tę działalność kosztów. Była to już czwarta z kolei pozytywna zmiana tego wskaźnika, ale odzyskał on zaledwie 11% uprzednio utraconej wartości. Zatem, wskaźnik ten nie daje jeszcze gwarancji odnotowania trwałego powrotu na ścieżkę rozwoju gospodarczego. Na trwałe wzrost ożywienia gospodarczego musimy jeszcze poczekać. Diagnozę tę potwierdza fakt, że nadal pogarszała się relacja przychodów do kosztów magazynowania, głównie ze względu na wzrost zapasów, przy jednoczesnym spadku realnych przychodów ze sprzedaży.

W ostatnim czasie na wysokość wielu danych statystycznych wpływała ingerencja rządu i NBP w procesy gospodarcze, zatem dopiero nadchodzący kwartał pozwoli na faktyczną ocenę zdolności gospodarki polskiej do wyjścia z okresu zastoju.

W minionym czasie pogorszeniu ulegała relacja przychodów do kosztów pracy, a w szczególności zaś pogarszają się przychody przedsiębiorstw w przeliczeniu na jednego zatrudnionego, co wpływało na spadek konkurencyjności polskich produktów.

Wzrosły wyraźnie oczekiwania inflacyjne przedstawicieli biznesu i konsumentów

Po okresie lekkiego spadku inflacji w trzecim kwartale i znacznego spadku inflacji w październiku br. do poziomu 6,5%, który wynikał przede wszystkim z istotnego obniżenia cen paliw oraz spadku cen produktów sezonowych, odnotowywane są negatywne prognozy na najbliższe miesiące. Wskaźnik Przyszłej Inflacji (WPI), prognozujący z kilkumiesięcznym wyprzedzeniem kierunek zmian cen towarów i usług konsumpcyjnych, w październiku 2023 wzrósł po raz drugi z rzędu. Wzrosły wyraźnie oczekiwania inflacyjne przedstawicieli biznesu i konsumentów, co oznacza brak wiary podstawowych uczestników rynku w długofalową skuteczność polityki monetarnej banku centralnego. Narodowy Bank Polski opublikował komunikat o wskaźnikach inflacji bazowej we wrześniu 2023 r. Była ona wyższa od wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych CPI. Inflacja bazowa przewyższająca CPI oznacza, że polityka NBP w przyszłości może mieć kłopoty z przeciwdziałaniem wzrostowi cen, co jest zgodne ze wzrostem wcześniej wspomnianego wskaźnika nastrojów inflacyjnych WPI.

Istotnym czynnikiem, wpływającym na kierunki zmian cen jest destabilizacja polityczno-ekonomiczna w skali globalnej. Konflikty militarne w Ukrainie i Izraelu oraz napięcie na Dalekim Wschodzie, z całą pewnością mogą negatywnie wpływać nie tylko na rynki surowcowe, ale także na globalne łańcuchy wartości. Tego typu procesy mogą negatywnie oddziaływać na poziom cen, który w trzecim kwartale był w trendzie spadkowym.

Są oznaki poprawy, ale nie wiadomo czy są one trwałe

Jeżeli powyższe symptomy poprawy sytuacji gospodarczej, które wystąpiły w III kwartale 2023 r. i widoczne są także w październiku br., będą kontynuowane w przyszłości, to istnieje szansa na trwałą poprawę sytuacji gospodarczej w kraju i województwie pomorskim.

**ANNA
PAWŁOWSKA**

Wojewódzki Urząd Pracy
w Gdańsku

Doktor nauk ekonomicznych, specjalistka WUP w Gdańsku w zakresie rynku pracy, edukacji i kształcenia ustawicznego, współtwórczyni Pomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy, zaangażowana w realizację projektów w zakresie rynku pracy i edukacji, członek Rady Konsultacyjnej Wydziału Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej na lata 2020-2024